

نام و نام خانوادگی:
 مقطع و رشته: یازدهم (ریاضی/تجربی)
 نام پدر:
 شماره داوطلب:
 تعداد صفحه سؤال: ۷ صفحه

جمهوری اسلامی ایران
 اداره ی کل آموزش و پرورش شهر تهران
 اداره ی آموزش و پرورش شهر تهران منطقه ۲ تهران
 دبیرستان غیردولتی پسرانه سرای دانش واحد سعادت آباد
 آزمون پایان ترم نوبت اول سال تحصیلی ۹۹-۱۳۹۸

نام درس: فارسی ۲
 نام دبیر: مهدی تبسمی
 ساعت امتحان: ۰۰ : ۸ صبح / عصر
 مدت امتحان: ۸۰ دقیقه

نمره به عدد:	نمره به حروف:	نمره تجدید نظر به عدد:		نمره به حروف:	نام دبیر:	تاریخ و امضاء:	محل مهر و امضاء مدیر
		تاریخ و امضاء:					
۱	الف. قلمرو زبانی						
۰/۵	معنای هر یک از واژگان مشخص شده را بنویسید. الف. الطاف الوهیت و حکمت ربوبیت به سرّ ملائکه فرو می گفت: « انی اعلم ما لا تعلمون ». ب. زود باشد که این پسر تو آتش در سوختگان عالم زند.						
۰/۷۵	هر یک از معانی « غم خوار، بیماری، تسلیم » به ترتیب برابر با کدام واژگان از عبارات‌های زیر هستند؟ الف. بونصر را بگوی که امروز درستم و در این دو سه روز بار داده آید که علت و تب تمامی زایل شد. ب. با وجود پایداری و جان فشانی بسیاری از مردم، سرسپردگی و خودفروختگی چند تن از دشمنان خانگی سبب شد دروازه بخش‌های وسیع‌تری از قفقاز به روی دشمن باز شود. ج. این سعدی همدم و شوهر و غم‌گسار او بود.						
۰/۲۵	معنای « باره » در کدام گزینه برابر است با معنای آن در « به زیر باره می نالید از درد / سوار زخم‌دار نیم‌مرده » الف. یکی باره‌ای بر نشسته چون نیل ب. ره پیری و مرگ را باره نیست به تک همچو آهن به تن همچو پیل به نزد کس این هر دو را چاره نیست						
۰/۵	جای خالی هر یک از عبارات‌های زیر را با انتخاب واژای مناسب پر کنید. الف. همین حالت صلح و یگانگی با عشق و حقیقت، او را بردباری و تحمل عظیم بخشید؛ طوری که و ناسزای دشمنان را هرگز جواب نمی داد. (صلح‌طلبی، طعن، کید) ب. عزیزترین رفقای من که حسن سیرت را با توأم داشت، لبخندی زده، گفت: ... (صباحت، متعصب، طراوت درونی)						

<p>۰/۵</p>	<p>در هر یک از عبارات زیر یک واژه از نظر املائی نادرست نوشته شده است. آن را بیابید و درست بنویسید.</p> <p>الف. درست است که تو خیلی باهوش و صاحب ذوق و قریهه هستی... ولی این شهرت، زندگی مادّی انسان را تأمین نمی کند.</p> <p>ب. یک کیسه به پدر باید داد و یک کیسه به پسر، تا خویشان را ضیعتی حلال خرد و فراخ تر بتوانند زیست و ما حق این نعمت تندرستی که باز یافتیم، لختی گذارده باشیم.</p>	<p>۵</p>
<p>۰/۵</p>	<p>در کدام گزینه غلط املائی وجود دارد؟ آن را درست بنویسید.</p> <p>الف. جلال الدین... همه روزه به شیوه پدر، در مدرسه، به درس علوم دینی و ارشاد می پرداخت و طالبان علوم شریعت در محضر او حاضر می شدند.</p> <p>ب. سپیده فردای گنجه با نهیب و سفیر گلوله های توپ روس باز شد.</p> <p>ج. رفیقی خوش خلق و بذله گو که عندلیب انجمن انس ما محسوب می شد، از خنده پسرک، شادمان او را صدا زد.</p>	<p>۶</p>
<p>۰/۵</p>	<p>املائی درست واژگان را از داخل کمانک انتخاب کنید.</p> <p>الف. مشاهده صحنه های ناب و ... فرزندان میهن، برای رویارویی با دشمن، عباس جوان را به وجد آورد. (توفندگی، طوفندگی، طوفنده گی).</p> <p>ب. چوش ابلیس گرد ... آدم برآمد، هرچیز را که بدید، دانست که چیست. (غالب، قالب)</p>	<p>۷</p>
<p>۰/۲۵ ۰/۲۵</p>	<p>با توجه به عبارت زیر به پرسش ها پاسخ دهید.</p> <p>« نایب السلطنه رو کرد به حاضران و گفت: « افسران و فرماندهان شجاع، همسنگران و یاران عزیز، غرض از گردهمایی امروز، بیان نکته هایی است که اهمیتشان کمتر از مسائل دفاع و جنگ نیست. »</p> <p>الف. نقش دستوری « امروز » چیست؟</p> <p>ب. آیا « نایب السلطنه » شاخص است؟</p>	<p>۸</p>
<p>۰/۵</p>	<p>کدام جمله از نظر ساخت « مرکب » است؟ چرا؟</p> <p>الف. گر من نظری به سنگ بر بگمارم ب. ارباب حاجتیم و زبان سوال نیست</p> <p>از سنگ دلی سوخته بیرون آرم در حضرت کریم تمنا چه حاجت است</p>	<p>۹</p>

۰/۲۵	<p>در عبارت زیر کدام نقش تبعی دیده می‌شود؟</p> <p>« مولانا مردی زردچهره و باریک‌اندام و لاغر بود و چشمانی سخت جذّاب داشت ». (بدل، معطوف، تکرار)</p>	۱۰
۰/۵	<p>فعل « شد » در ابیات زیر چه تفاوتی از هم دارند؟</p> <p>الف. گریهٔ شام و سحر شکر که ضایع نگشت ب. منزل حافظ کنون بارگه کبریاست</p> <p>قطرهٔ باران ما گوهر یکدانه شد دل بر دلدار رفت، جان بر جانانه شد</p>	۱۱
۰/۲۵	<p>کدام عبارت از فعل مجهول برخوردار است؟</p> <p>الف. این مرد بزرگ و دبیر کافی به نشاط قلم درنهاد. تا نزدیک نماز پیشین از این مهمّات فارغ شده‌بود. ب. محبوب گشت از مردمان مگر از اطّبا و تنی چند از خدمتکاران مرد و زن و دل‌ها سخت متخیر شد. ج. امیر را بگرفتند و بر بودند و به کشتی دیگر رسانیدند و نیک کوفته‌شد.</p>	۱۲
۰/۲۵	<p>با توجه به عبارت زیر به پرسش‌ها پاسخ دهید.</p> <p>« جوادخان و یارانش بی‌باکانه شمشیر می‌کشیدند. شهر عرصهٔ روز محشر را به خاطر می‌آورد. گنجه با واپسین رمق‌هایش، زیر سقفی از دود نفس می‌کشید. »</p>	۱۳
۰/۲۵	<p>الف. یک وابستهٔ پیشین از نوع شاخص بنویسید. ب. یک ترکیب وصفی و یک ترکیب اضافی بنویسید.</p>	
۰/۵	<p>نقش ضمائر مشخص شده را در ابیات زیر بنویسید.</p>	
۰/۵	<p>الف. در خواب دوش پیری در کوی عشق دیدم ب. کدام دانه فرو رفت در زمین که نرست</p> <p>با دست اشارتم کرد که عزم سوی ما کن چرا به دانهٔ انسانیت این گمان باشد</p>	۱۴
۰/۲۵	<p>ب. قلمرو ادبی</p> <p>بیت زیر در بردارندهٔ کدام آرایه است؟</p> <p>« با زمانی دیگر انداز ای که پندم می‌دهی کاین زمانم گوش بر چنگ است و دل در چنگ نیست »</p>	۱۵

		ج. قلمرو فکری	
		درک و دریافت خود را از بیت زیر بنویسید.	۲۴
۰/۵		« یقین، مرد را دیده، بیننده کرد شد و تکیه بر آفریننده کرد »	
		عبارت زیر را معنی کنید.	۲۵
۱		« نگویم که مرا سخت دربايست نيست اما چون به آنچه دارم و اندک است، فانعم، وزر و وبالِ اين، چه به کار آيد؟ »	
		مفهوم بیت زیر با مفهوم کدام بیت متناسب نیست؟	۲۶
۰/۲۵		« چنین قفس نه سزای چو من خوش الحانیست / روم به روضه رضوان که مرغ آن چمنم »	
		الف) هر نفس آواز عشق می‌رسد از چپ و راست ب) ما به فلک بوده‌ایم، یار ملک بوده‌ایم ج) بخت جوان یار ما دادن جان کار ما	
		ما به فلک می‌رویم، عزم تماشا که راست باز همان جا رویم، جمله که آن شهر ماست قافله‌سالار ما فخر جهان مصفاست	
		منظور از بیت زیر چیست؟	۲۷
۰/۵		« در آن تاریک شب می‌گشت پنهان فروغ خرگه شاهنشاهی »	
		در بیت « به روی موج می‌رقصید در آب / به رقص مرگ اخترهای انبوه » رقص مرگ بر روی امواج بیانگر چه پیامی است؟	۲۸
۰/۵			
		مفهوم « گرت ز دست بر آید چو نخل باش کریم / ورت ز دست نیاید، چو سرو باش آزاد » تأکید بر چه مفهومی است؟	۲۹
۰/۲۵		در عبارت زیر، مقصود نویسنده از قسمت های مشخص شده چیست؟	۳۰
		« مردمی که به خانه های تاریک و بی دریچه عادت کرده‌اند، از پنجره‌های باز و نورگیر گریزان هستند. »	
۰/۵		مفهوم مشترک بیت « دانست که دل اسیر دارد / دردی نه دواپذیر دارد » با بیت زیر چیست؟ آن را توضیح دهید.	۳۱
		« دردی است درد عشق که هیچش طبیب نیست گر دردمند عشق بنالد غریب نیست »	

۰/۵	<p>هریک از ابیات زیر با کدام یک از عبارات تناسب مفهومی دارند؟</p> <p>(۱) نیست جانش محرم اسرار عشق/ هر که را در دل غم جانانه نیست</p> <p>(۲) تو ز قرآن ای پسر ظاهر مبین/ دیو آدم را نبیند غیر طین</p> <p>(۳) ناز تو و نیاز تو شد همه دلپذیر من/ تا ز تو دلپذیر شد هستی ناگزیر من</p>	۳۲
۰/۷۵	<p>الف) اینجا، عشق معکوس گردد؛ اگر معشوق خواهد که از او بگریزد، او به هزار دست در دامنش آویزد. آن چه بود که اول می گریختی و این چیست که امروز درمی آویزی؟</p> <p>ب) شما چه دانید که ما را با این مشتی خاک، چه کارها از ازل تا ابد در پیش است؟ معذورید که شما را سر و کار با عشق نبوده است.</p> <p>ج) چهل شباروز تصرف می کرد و در هر ذره از آن گل، دلی تعبیه می کرد و آن را به نظر عنایت، پرورش می داد و حکمت با ملائکه می گفت: «شما در گل منگرید، در دل نگرید.»</p>	
۰/۵	<p>منظور از «گوهر» و «خازنان» در عبارت چیست؟</p> <p>«چون کار دل به این کمال رسید، گوهری بود در خزانه غیب که آن را از نظر خازنان پنهان داشته بود. فرمود که آن را هیچ خزانه لایق نیست، آلا حضرت ما، یا دل آدم.»</p>	۳۳
۰/۵	<p>با توجه به عبارات زیر:</p> <p>«زندگانی خداوند دراز باد، حال خلیفه دیگر است که او خداوند ولایت است و خواجه با امیر محمود به غزوها بوده است و من نبوده ام و بر من پوشیده است که آن غزوها بر طریق سنت مصطفی هست یا نه، من این نپذیرم و در عهده این نشوم.»</p> <p>الف) منظور از «خداوند و خواجه» چه کسانی هستند؟</p>	۳۴
۰/۵	<p>ب) دلیل قاضی در نپذیرفتن صله چیست؟</p>	
۰/۲۵	<p>بیت زیر را به فارسی روان برگردانید.</p> <p>«بروید ای حریفان بکشید یار ما را/ به من آورید آخر صنم گریزپا را»</p>	۳۵
۰/۷۵	<p>مفهوم عبارت زیر بیانگر چه ویژگی درباره سعدی است؟</p> <p>«هیچ حُفره ای از حفره های زندگی ایرانی نیست که از جانب او شناخته نباشد.»</p>	۳۶
۰/۵		

۰/۵	<p>با توجه به عبارت زیر چه نوع قناعتی توصیف شده است؟</p> <p>« بنابراین خاله ام با همه تمکّنی که داشت، به زندگی درویشانه ای قناعت کرده بود، نه از بخل بلکه از آن جهت که به بیشتر از آن احتیاج نداشت. »</p>	۳۷
۰/۲۵	<p>منظور از عبارت زیر چیست؟</p> <p>« این جنگ، جنگ بین دو زمان متفاوت بود؛ جنگ نو و کهنه، تازگی و فرسودگی. »</p>	۳۸
صفحه ی ۷ از ۷		

راهنمای تصحیح

۱	الف: سرّ: درون، ضمیر / ب: سوختگان: عاشقان، شیفتگان.
۲	غم خوار: غمگسار (ج) / بیماری: علّت (الف) / تسلیم: سرسپردگی (ب).
۳	الف. باره در بیت مورد نظر در معنای اسب است. هم‌چنین باره در معنای قلعه و دژ نیز به کار می‌رود که با معنای بیت «ب» یکسان است.
۴	الف: ناسزا و طعن / ب: صباحت
۵	الف: قریحه / ب: گزارده‌باشیم.
۶	ب: صفیر.
۷	الف: توفندگی / ب: قالب
۸	الف: مضاف‌الیه / ب: خیر / ج: افسران شجاع، فرماندهان شجاع؛ هم‌سنگران عزیز، یاران عزیز. ۴ ترکیب وصفی وجود دارد.
۹	الف. زیرا بیش از یک فعل دارد و در آن حرف ربط وابسته‌ساز به کار رفته‌است.
۱۰	معطوف
۱۱	«شد» در بیت الف «فعل اسنادی» است و در بیت ب، در معنای «رفت» به کار رفته‌است.
۱۲	ج
۱۳	شاخص: خان در جواد خان ترکیب وصفی: واپسین رمق‌ها / ترکیب اضافی: عرصهٔ روز محشر / رمق‌هایش، یارانش /
۱۴	الف. با دست اشارت کرد: با دست سوی من اشارت کرد: متمم ب. چرا به دانهٔ انسان تو را این گمان باشد / تو به دانهٔ انسان این گمان داری: مفعول یا نهاد
۱۵	جناس تام
۱۶	شمشیر مجاز از جنگ.
۱۷	کنایه: بنای زندگی بر آب می‌دید؛ کنایه است از زندگی خود را لرزان و در حال فروپاشی می‌دید. تشبیه: امواج (مشبه) به سیماب (مشبه‌به) از نظر لرزان بودن (وجه‌شبهه) تشبیه شده‌است. «گون» وجه‌شبهه است.
۱۸	سجع (بزم - رزم) و تضاد (رزم - بزم)
۱۹	شاعر، پدر مجنون را همچون حلقهٔ در کعبه مقیم درگاه الهی ترسیم کرده‌است.
۲۰	الف: بدیع‌الزمان فروزانفر / ب: نجم‌الدین رازی
۲۱	رجوع شود به کتاب
۲۲	زیرا مثنوی به دلیل تنوع قافیه و نداشتن محدودیت در انتخاب قافیه از قالب مثنوی در سرودن داستان‌های بلند استفاده می‌شود.
۲۳	ب
۲۴	دست از کار کشیدن و توکل بر خدا.

۲۵	نمی‌گوییم که هرگز بدان نیازی ندارم اما چون به آنچه دارم هرچند اندک قانعم چرا باید بار گناه و عذاب آن را به دوش کشم.
۲۶	ج
۲۷	انقراض حکومت خوارزمشاهیان.
۲۸	جلال‌الدین در اندیشه‌ی گذر از رود سند بود و رقص مرگ بر روی رود پیام در آستانه‌ی مرگ بودن دارد.
۲۹	بخشندگی و آزادی
۳۰	خانه‌های تاریک و بی‌دریچه: چارچوب‌های فکری مشخص و بسته / پنجره‌های باز و نورگیر: افق‌های فکری نو و تازه.
۳۱	درد عشق درمان‌پیر نیست.
۳۲	«الف» با گزینه ۳ / «ب» با گزینه ۱ / «ج» با گزینه ۲
۳۳	گوهر: عشق / خازنان: عاشقان
۳۴	الف. خداوند: خلیفه یا سلطان مسعود / خواجه: بونصر مشکان ب. تردید در حلال یا حرام بودن مال / ترس از قیامت.
۳۵	ای معاشران بروید و یار ما را به خانه بازگردانید، این معشوق گریزنده را به من برگردانید.
۳۶	سعدی تمام زوایای زندگی اجتماعی ایرانیان را به دقت ترسیم می‌کند.
۳۷	قناعت از روی مناعت طبع و بلندنظری.
۳۸	بیان ضعف و ناتوانی جامعه سنتی ایران در تقابل با جامعه مدرن غرب.